Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 6, Petersburg 1871

सी du. Schon deshalb sind jene Ableitungen unbrauchbar; die wirkliche Bedeutung, für welche ausserdem nur in रुद्रवर्तनि einiger Anhalt liegt, ist noch zu ermitteln. Auch an einen Zusammenhang mit रुधिर liesse sich denken. Agni ṚV. 1,27,10. 3,2,5. राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं रोदस्योः 4,3,1. AV. 7,87,1. die Açvin ṚV. 1,158,1. 2,41,7. 5,73,8. 75,3. 8,22,14. 26,5. Indra 13,20. 61,3. Mitra-Varuṇa 5,70, 2. 3. रुद्रासः एषामिषिरासो अद्रुक स्पशः 9,73,7. = स्तोतरू Naigh. 3,16. = विपुल u. s. w. Halâj. 4,14. angeblich *furchtbar, schrecklich* (= क्रूर Comm.) in der Stelle: सकलभूपालकुलप्रलयकालाग्निरुद्रेण चेदिपतिना Prab. 4,12.; vgl. jedoch कालाग्निरुद्र. — 2) m. *a*) N. des Beherrschers der Marut, des *Sturmgottes;* vgl. die Lieder ṚV. 2,33. 7,46. 6,49,10. Rudra wirft mit seinem Bogen tödtliche Geschosse auf die Erde, verleiht aber auch Heilmittel und hat eine besondere Gewalt über das Vieh. Schon in den Brâhmaṇa wird Rudra zuweilen als eine Form des Agni aufgefasst; in der Folge wird Çiva mit ihm identificirt. Naigh. 5,4. Nir. 10,5. 11,14. AK. 1,1,1,30. H. 195. Halâj. 1,100. 5,2. परि वो हेती रुद्रस्य वृज्याः ṚV. 6,28,7. अहं रुद्राय धनुरा तनोमि 10,125,6. भिषक्तमो भिषजाम् 2,33,4. 5,42,11. आ रुद्रं रुद्रेषु रुद्रियं हवामहे 10,64, 8. AV. 1,19,3. 6,20,2. 32,2. 59,3. यो ते रुद्र इषुमास्यत् 90,1. 11,2,7. 17. VS. 3,57. fg. 4,20. 5,11. 9,39. मीढ्वस् ṚV. 1,122,1. 5,41,2. क्षयद्वीर 10,92,9. स्थिरधन्वन् 7,46,1. भवारुद्रौ AV. 11,2,14. सोमारुद्रौ ṚV. 6, 74,1; vgl. P. 6,2,142. TBr. 1,6,1,2. 2,1,1,3. रुद्रो वा एषः। यदग्निः 2, 1. TS. 6,3,5,1. Çat. Br. 5,2,4,13. 6,1,2,10. 9,1,1,1. पशूनां पती रुद्रो ऽग्निः 1,7,2,8. सो ऽयं शतशीर्षा रुद्रः सहस्राक्षः शतेषुधिरधिज्यधन्वा प्रतिहितायी भीषयमाणो ऽतिष्ठत् 9,1,1,6. अभिमानुको रुद्रः पशून्स्यात् 2, 6,2,6. पशुपति 5,3,2,6. 12,7,2,20. 13,3,4,3. Pańkav. Br. 7,9,18. Âçv. Gṛhj. 4,8,9. 24. Khând. Up. 3,7,1. fgg. 16,3. 4. विद्रूपाक्ष MBh. 1,569. अद्यैतान्पातयिष्यामि रुद्रः पशुगणानिव 7,755. 787. 12,2792. fgg. 14,192. ततो ऽसृजत्पुनर्ब्रह्मा रुद्रं रोषात्समंभवम् Hariv. 43. Mârk. P. 50,6. Etymologie des Namens Hariv. 7583. VP. 58. Bhâg. P. 3,12,10. Mârk. P. 52,5. — रुद्रमग्निमयं विद्यात् Hariv. 10666. R. 1,36,20. 44,10. 2,31,29. 3,70,2. 4,5,30. 44,52. अमरेश 6,35,3. Kumâras. 3,76. Ragh. 2,54. 11, 47. VP. 51. Spr. 1994. Pańkat. Pr. 1. रुद्रायतन Varâh. Bṛh. S. 46,6. 10. 53,48. Verz. d. Oxf. H. 50,*a*,37. 53,*b*,43. fgg. 58,*a*,18. *b*,16. fgg. 80,*a*, 25. Lalit. ed. Calc. 313,8. कुम्भाण्डाधिपति 148,16. Rudra als eine der acht Formen Çiva's VP. 58. ज्येष्ठ° Râǵa-Tar. 1,124. 4,190. रुद्रस्य जराबोधीयम्, ऋषभः, रैवतः (रैवत्यः), वैराजः, शाक्वरः Namen von Sâman Ind. St. 3,231,*b*. — *b*) pl. Rudra's heisst *eine bes. Schaar von Winden*, oder *die* Marut, *Söhne* Rudra's. AK. 1,1,1,5. ṚV. 1,39,4. 2,34,9. 3,32,2. रुद्रस्य मरुतः 5,59,8. सुखेषु रुद्रा मरुतो रथेषु 60,2. युवा पिता स्वपा रुद्र एषाम् 5. 6,66,11. 8,13,28. Die Götterschaaren theilen sich in Âditja, Vasu und Rudra; häufig werden nur die zwei letzten genannt, ṚV. 1,45,1. Indra mit den Vasu, Varuṇa mit den Âditja, Rudra mit den Rudra 7,35,6. 10,66,3. 125,1. 150,1. 2,31, 1. 3,20,5. Vâlakh. 6,3. ṚV. 8,90,15. AV. 6,68,1. 8,8,12. 10,7,22. 11, 6,13. VS. 11,54. fg. In bestimmten Zahlen gedacht: *eilf, dreiunddreissig:* त्रिंशत्त्रयश्च गणिनो रुजन्तो दिवं रुद्राः पृथिवीं च सचन्ते। एकादशासो अप्सुषदः सुतं सोमं जुषन्ताम् TS. 1,4,11,1. 3,4,9,7. Çat. Br. 4,5,7,2. 6,1, 3,7. TS. 4,5,1,2. आकूतिभागा वा अन्ये रुद्रा कविभागा अन्ये 5,5,9,3. 2,6. TBr. 1,5,11,3. 2,1,10,1. Ait. Br. 8,12. Çat. Br. 11,6,3,7. रुद्रास्त्वेन्द्रराजानो भक्षयन्तु Çâṅkh. Çr. 4,21,11; vgl. Âçv. Gṛhj. 1,24,16. वसून्वदन्ति तु पितॄन्रुद्रांश्चैव पितामहान्। प्रपितामहांस्तथादित्यान् M. 3,284. 11,221. MBh. 3,1840. 2356. Hariv. 441. Kumâras. 2,26. Varâh. Bṛh. S. 46,31. 48,26. 56. धर्मस्य वसवः पुत्रा रुद्राश्चामिततेजसः MBh. 12,7540. Kinder Kaçjapa's Hariv. 11849. der Surabhi 12477. VP. 150, N. 19. रुद्राश्च सर्वे ऽरुणधूम्रकायाः श्वेतैर्वृषैर्गोपतिभिर्वृकद्भिः Hariv. 13149. रुद्रेण सहिता रुद्रा दहन्त इव तेजसा। संनद्धाश्चारुमुकुटाः प्रांसवः पर्वता इव॥ 16273. रुद्रान् (यजेत्) वीर्यकामः Bhâg. P. 2,3,3. रुद्राणां रुद्रसृष्टानां समन्ताद्भसतां जगत् 3,12,16. रुद्रैरिव यमो राजा मरुद्भिरिव वासवः (वृतः) MBh. 3,14782. रुद्राणां शंकरश्चास्मि sagt Kṛshṇa Bhag. 10,23. शतमेतत्समाम्नातं शतरुद्रे महात्मनाम् MBh. 13,7092. Hariv. 168. VP. 121. सद्रूपासूत भूतस्य भार्या रुद्राश्च कोटिशः Bhâg. P. 6,6,17. रुद्रैकादशक Vop. 5,34. MBh. 3,10668. Hariv. 9497. VP. 58. die stark variirenden Namen der eilf Rudra aufgeführt MBh. 1,2565. fgg. 4825. fg. 13,7090. fg. Hariv. 165. fgg. 11531. fg. VP. 121. Bhâg. P. 6,6,17. fg. Weber, Râmat. Up. 304. 312. fg. Verz. d. Oxf. H. 82,*b*,22. fgg. 190,*a*,36. fgg. रुद्राणामष्टमो रुद्रः ist Vishṇu R. 6,102,19. — *c*) Bez. *der Zahl eilf* Varâh. Bṛh. S. 8,20. 98,1. Bṛh. 7,1. sg. so v. a. *der eilfte* Verz. d. Oxf. H. 102,*a*, No. 159. 320,*a*,12. — *d*) pl. abgekürzte Bez. *der an* Rudra *gerichteten Sprüche* Pâr. Gṛhj. 3,8.9; vgl. रुद्रजप u. s. w. — *e*) mystische Bez. *des Buchstabens* ए Weber, Râmat. Up. 317. fgg. — *f*) N. pr. verschiedener Männer Kathâs. 54,86. Verz. d. Oxf. H. 135,*a*, No. 254. 296,*a*, No. 719. fgg. 318,*a*,44. Ind. St. 1,472, N. 1. Verz. d. Tüb. H. 13. Râǵa-Tar. 8,475. eines Lexicographen Med. Anh. 2. Verz. d. Oxf. H. 126,*a*, 19. 196,*a*,22. Bein. eines Fürsten Pradjota Schiefner, Lebensb. 269 (39). — *g*) *Calotropis gigantea* Râǵan. im ÇKDr. — *h*) N. pr. eines zu den Viçve Devâḥ gezählten göttlichen Wesens Hariv. Langl. II,311, fehlerhaft für रुरु, wie beide Ausgg. des Textes lesen. — 3) f. आ N. pr. *a*) einer Gattin Vasudeva's Vâju-P. in VP. 439, N. 2. — *b*) einer Tochter Raudrâçva's Hariv. 1661. 1663. भद्रा die neuere Ausg. und Langlois. — *c*) = रुद्रजटा Râǵan. im ÇKDr. u. d. letzten W. — 4) f. ई *eine Art Laute* (vgl. रुद्रवीणा) Çabdar. im ÇKDr. — Vgl. प्रताप°, महा°, मालव°, मेधा°, मत्तरुद्रदत्त.

रुद्रक m. N. pr. eines Mannes Lalit. ed. Calc. 306,6. fgg. Foucaux 376. Burn. Intr. 154, N. 1. 386, N. 3. Hiouen-thsang I, 367. Schiefner, Lebensb. 263 (13). 293 (63). v. l. उद्रक.

रुद्रकलश n. Rudra's *Topf*, Bez. eines best. beim Planetenopfer gebrauchten *Topfes* Verz. d. B. H. No. 1253. fg.

रुद्रकवीन्द्र m. = रुद्रभट्ट Hall 26.

रुद्रकाटि Verz. d. Oxf. H. 39,*b*,4 fehlerhaft für रुद्रकोटि.

रुद्रकाली f. *eine Form der* Durgâ VP. 66.

रुद्रकोटि f. N. pr. eines Wallfahrtsortes MBh. 3,5060. 6047. °माहात्म्य Mack. Coll. I, 81. — Vgl. रुद्रकाटि.

रुद्रकोष m. Rudra's *Wörterbuch* Verz. d. Oxf. H. 182,*b*,4 v. u.

रुद्रगण m. Rudra's *Schaar* d. i. *die* Rudra's Varâh. Bṛh. S. 48,71.

रुद्रगर्भ m. Rudra's *Spross*, Bein. Agni's MBh. 2,1148.

Institute of Indology & Tamil Studies, Cologne University, Germany 9.2.2007